

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๔/๒๕๕๖

วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลแพ่งส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

ด้วยศาลแพ่งได้ส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่

สรุปข้อเท็จจริง ได้ความดังนี้

๑. ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ฟ้อง บริษัท มิวเร็กซ์ จำกัด ที่ ๑ นายสุริยะ อุบัติศฤงศ์ ที่ ๒ นายเจริ อุบัติศฤงศ์ ที่ ๓ นายยาสีโอะ มิวรา ที่ ๔ นางสาวทวิศรี อุบัติศฤงศ์ ที่ ๕ และบริษัท บลูแคนยอนพรอพเพอร์ตี้ จำกัด ที่ ๖ เป็นจำเลยต่อศาลแพ่ง ในคดีแพ่งหมายเลขดำที่ ร. ๑๕๗๖๗/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ โดยฟ้องจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้กู้ยืม และจำเลยที่ ๒ - ๖ ในฐานะผู้ค้ำประกัน เพื่อให้ชำระหนี้ตามสัญญากู้เบิกเงินเกินบัญชี ขายลดตัวสัญญาใช้เงิน บังคับจำนองและค้ำประกัน ฯลฯ รวมเป็นเงิน ๒,๕๕๕,๔๘๓,๘๗๓.๑๕ บาท

ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลาง เพื่อขอฟื้นฟูกิจการจำเลยที่ ๑ และศาลล้มละลายกลางได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการจำเลยที่ ๑ ได้ ซึ่งต่อมาในวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ ศาลแพ่งได้มีคำสั่งให้งดการพิจารณาคดีในส่วนของจำเลยที่ ๑ และให้จำหน่ายคดีชั่วคราวสำหรับจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน เนื่องจากศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของจำเลยที่ ๑ แล้ว ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ส่วนจำเลยอื่นๆ นั้น คงให้มีการดำเนินการต่อไป แต่ให้เลื่อนไปนัดสืบพยานโจทก์ต่อ เนื่องจากโจทก์ประสงค์จะดำเนินคดีจำเลยอื่นๆ ต่อไป

๒. จำเลยที่ ๒ จำเลยที่ ๔ และจำเลยที่ ๕ ได้ให้การโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยมีเหตุผล ดังนี้

๒.๑ การที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน” ลูกหนี้และผู้ค้าประกันซึ่งต้องรับผิดชอบหนี้เดียวกันจึงต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันและเสมอกันในกฎหมาย ดังนั้น การที่ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ แต่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้าประกัน ย่อมถือไม่ได้ว่าบทบัญญัตินี้ดังกล่าวให้ความเสมอภาคกันในระหว่างลูกหนี้และผู้ค้าประกัน และถือไม่ได้ว่าให้ความคุ้มครองลูกหนี้และผู้ค้าประกันอย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากผู้ค้าประกันเป็นเพียงบุคคลที่รับผิดชอบแทนลูกหนี้เมื่อลูกหนี้ไม่ยอมชำระหนี้เท่านั้นโดยรับผิดชอบไม่เกินวงเงินที่ตนค้าประกัน หากการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ต้องงดไป แต่ไม่งดในส่วนของผู้ค้าประกัน ผู้ค้าประกันก็จะต้องชดใช้หนี้ที่ตนค้าประกันตามคำพิพากษาทั้งที่ลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์โดยตรงกลับได้รับประโยชน์ที่ยังไม่ต้องรับผิดชอบ อันทำให้ผู้ค้าประกันอาจต้องรับผิดชอบยิ่งไปกว่าลูกหนี้ชั้นต้นที่ขอฟื้นฟูกิจการ และเมื่อผู้ค้าประกันใช้หนี้ไปแล้วก็ยังไม่สามารถไถ่เบียเอาเงินคืนจากลูกหนี้ซึ่งอยู่ในระหว่างฟื้นฟูกิจการ ซึ่งทำให้ผู้ค้าประกันได้รับผลร้ายได้ ดังนั้น การที่ลูกหนี้และผู้ค้าประกันไม่มีความเสมอภาคและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างไม่เท่าเทียมกัน เพราะเหตุที่ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติไว้ บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

๒.๒ การที่มาตรา ๓๐ วรรคสาม แห่งรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้” นั้น ลูกหนี้และผู้ค้าประกันซึ่งมีความแตกต่างในสถานะของบุคคลได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันในกรณีนี้ เพราะมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ บัญญัติให้ศาลงดการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ แต่ไม่งดการพิจารณาคดีในส่วนของผู้ค้าประกันในคดีเดียวกันอันเกิดจากมูลหนี้เดียวกัน ย่อมถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะบุคคลหนึ่งในสถานะที่เป็นลูกหนี้ได้รับการปฏิบัติโดยการงดพิจารณาในคดีที่ตนถูกฟ้อง แต่อีกบุคคลหนึ่งในสถานะผู้ค้าประกันในคดีเดียวกันไม่ได้รับการงด

การพิจารณาคดี จึงเป็นการปฏิบัติที่ไม่เสมอภาคและไม่เท่าเทียมกัน มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ จึงต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ แห่งรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติมาตรา ๓๐ วรรคสาม แห่งรัฐธรรมนูญ จึงนำมาใช้บังคับมิได้

๓. ศาลแพ่งพิจารณาแล้วเห็นว่า จำเลยที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕ โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงมีคำสั่งให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและให้สำนักงานศาลยุติธรรมนำส่งคำร้องของจำเลยเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย สำนักงานศาลยุติธรรมจึงส่งคำร้องดังกล่าวมาตามหนังสือที่ ศย ๐๑๖/๐๓๕๓๘ ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

๔. ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ และแจ้งให้สำนักงานศาลยุติธรรมเพื่อแจ้งให้ศาลแพ่งทราบต่อไป

๕. พิเคราะห์แล้ว มีประเด็นตามข้อโต้แย้งของจำเลยว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่ ซึ่งมีหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓

มาตรา ๕๐/๓ บัญญัติว่า “เมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว และเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่าหนี้สินนั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ถ้ามีเหตุอันสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ บุคคลตามมาตรา ๕๐/๔ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการได้”

มาตรา ๕๐/๑๒ “ภายใต้บังคับมาตรา ๕๐/๑๓ และมาตรา ๕๐/๑๔ นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาจนถึงวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ หรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาดตามความในหมวดนี้

(๑) ห้ามมิให้ฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ถ้ามีการฟ้องหรือร้องขอคดีดังกล่าวไว้ก่อนแล้ว ให้ศาลงดการพิจารณาคดีนั้นไว้

.....

(๔) ห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้ อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด ถ้ามูลแห่งนั้นนั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาล มีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอ ข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาดไว้ก่อนแล้ว ใ้ังดการพิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่ง เป็นอย่างอื่น”

อย่างไรก็ตามก่อนที่จะพิจารณาวาทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น จำต้องพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง หรือไม่

มาตรา ๒๖๔ แห่งรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่ คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น ต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณา พิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

พิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือไม่ตามมาตรา ๒๖๔ นั้นเนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญมีเขต อำนาจเฉพาะเจาะจง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจวินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญ โดยจำกัดเฉพาะในกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดีนั้นเท่านั้น ซึ่งคำว่ากฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดีนั้น หมายถึง กฎหมายใดๆ ที่ศาลต้องนำไปใช้ในการตัดสินหรือ ใช้บังคับกับคดีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ยื่นคำร้องหรือโต้แย้งว่าบทบัญญัตินั้นขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ หากไม่ใช้บทบัญญัตินั้นดังกล่าว จะทำให้ผลของคำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไปหรือเป็น บทบัญญัติที่ศาลจะต้องใช้บังคับก่อนที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาคดี ไม่ว่าจะเป็ผลดีหรือผลร้ายต่อ คู่ความดังกล่าวก็ได้ ดังนั้น มาตรา ๒๖๔ จึงไม่ใช้กับกรณีที่ศาลไม่ได้ใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้น บังคับแก่คดี

ในคดีนี้โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ และต่อมาจำเลยที่ ๑ ถูกฟื้นฟูกิจการ ซึ่งศาลต้องงดการพิจารณา คดีแพ่งและจำหน่ายคดีชั่วคราวในส่วนของจำเลยที่ ๑ ไว้ก่อน ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๕๐/๑๒ (๔) ส่วนจำเลยอื่นๆ นั้นมีการดำเนินคดีแพ่งต่อไป เพราะจำเลยอื่นๆ ไม่ได้รับ ประโยชน์จากการที่จำเลยที่ ๑ ถูกฟื้นฟูกิจการ เนื่องจากจำเลยเหล่านั้นไม่ได้ถูกฟื้นฟูกิจการ จึงไม่ได้ นำบทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ ไปใช้กับจำเลยอื่นๆ ด้วย บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลายฯ จึงไม่ใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ที่ใช้บังคับแก่จำเลยอื่นๆ เพราะไม่มีการนำบทบัญญัติดังกล่าวไปใช้แก่จำเลยเหล่านั้นแต่อย่างใด จำเลยเหล่านั้นจะอ้างว่าไม่เป็นธรรมต่อตนในการไม่นำบทบัญญัติดังกล่าวไปใช้บังคับจึงทำให้ตนไม่ได้ถูกงดการพิจารณาคดีในระหว่างที่จำเลยที่ ๑ ถูกฟื้นฟูกิจการ และทำให้บทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับไม่ได้ นั้น เพราะบทบัญญัติดังกล่าวไม่ใช่บทบัญญัติที่ศาลใช้บังคับแก่คดีในส่วนที่ฟ้องจำเลยที่ ๒ ที่ ๔ และที่ ๕ และก็ไม่ได้ใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีของจำเลยเหล่านั้นแต่อย่างใด

ดังนั้น คดีนี้เมื่อศาลไม่ได้ใช้บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ บังคับแก่คดี กรณีไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ดังนั้น ประเด็นที่ว่า บทบัญญัติมาตรา ๕๐/๑๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งและวรรคสาม หรือไม่ จึงไม่จำต้องวินิจฉัย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

ศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ อัสวโรจน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ